

Jenna – entinen pelaaja, nykyinen auttaja

Hyvin usein ongelmalliseen rahapelaamiseen tai rahapeliriippuvuuteen lähdetään hakemaan apua, kun taloudellinen tilanne käy sietämättömäksi. Se on täysin ymmärrettävää, sillä taloudellinen ongelma on konkreettinen ja saattaa olla usein ensimmäinen askel siihen, että pelaaja tai läheinen edes huomaa ongelman olemassaolon.

Velkaantuminen pätkinäkuoressa

Jos velkaa ei maksa, se siirtyy perintään. Ensimmäisenä perintäyhtiöltä saapuu maksuistutus laskusta. Jos sitäkään ei maksa, on vuorossa ensimmäinen ja toinen maksuvaatimus. Huomioitavaa on, että jokainen kirje ja velan "vaihe" kerryttää kuluja ja korkoja ja kasvattaa näin laskun loppusaldoa. Toisen maksuvaatimuksen jälkeen perintäyhtiö siirtää asian käräjäoikeuden käsiteltäväksi, eli hakee saatavalle tuomiota. Tässä vaiheessa velallinen saa soiton haastemieliheltä, joka toimittaa asiasta tiedoksiannon. Jos maksua ei suoriteta tiedoksiannosta seuraavan kahden viikon kuluessa, asiasta tulee tuomio. Tuomion myötä velallinen saa maksuhäiriömerkinnän ja saatava toimitetaan ulosottoon.

Ulosotossa saatavaa aletaan periä suoraan palkasta, ellei omaehtoisia maksuja velkaan tule. Ulosotossakin velkasaldo kerryttää korkoa ja lisäkuluina mainittakoon ulosottomaksut, joita otetaan joka kerta, kun velkojille jotain maksetaan.

Maksuhäiriömerkintä on esteenä lainan saamiselle, joka ei sinänsä ylivelkaantuneelle ole huono asia. On kuitenkin huomioitava, että se vaikuttaa moneen muuhunkin asiaan. Vakuutukset, vuokra-asunto, puhelinliittymä, internetliittymä... nämä kaikki palvelut perustuvat siihen, että tuotteesta laskutetaan ns. jälkikäteen. Maksuhäiriömerkintä kertoo, ettei kyseisellä henkilöllä ole ollut tapana maksaa laskujaan, joten edellä mainittuja (ja monia muita) voi olla hyvinkin vaikea, ellei jopa mahdotonta, saada. Lakisääteinen vakuutus (liikenne) on toki myönnettävä maksuhäiriöisellekin, mutta monet vakuutusyhtiöt vaativat vuoden maksua ennakoon. Myös esim. sähköyhtiöt saattavat vaatia takuumaksuja.

Kun olet velkaantunut, tärkeintä on

1. **Pysäyttää velkaantuminen.** Pysähtyminen tapahtuu pelaamattomuudella. Jokainen pelattu kolikko on pois elämän kuluista ja velkojen maksusta.
2. **Kartoita tilanne.** Avaa laskut, ota selvää summista. Mihin olet velkaa ja kuinka paljon. Ole rohkeasti yhteydessä velkoihin, ulosottoviranomaiseen tai yksityishenkilöihin. Vain kartoittamalla tilanteen ja pysäyttämällä velkaantumisen voit vaikuttaa taloudelliseen tulevaisuuteesi.
3. **Hae apua.** Varaa aika velkaneuvojalta tai ole yhteydessä Takuusäätiöön. Ota huomioon, että velkaneuvojalle on paikakkunnasta riippuen jonoa. Käytä tämä odotus hyväksesi kartoittamalla tilanteesi.
4. **Pidä huoli** elintärkeistä maksuista: vuokra, sähkö, vesi ja ruoka.
5. **Sovi maksusuunnitelma**, jos mahdollista. Kun sovit maksusuunnitelmasta, pidä huoli, että kykenet sitä noudattamaan.

"Usein ryhmään tullaan ns. velka edellä. Huoli taloudellisesta tilanteesta on suuri ja se ajaa kaiken muun hädän edelle. Huomaan aina välillä ihmetteleväni asiaa. Kunnnes muistan, että niinhän itsekin toimin. Tunnustin peliriippuvuuteni vasta silloin, kun taloudellinen tilanne ajoi minut totaalaisesti selkään seinää vasten. Verrattain pitkään kuvittelin, että ylivelkaantuminen, luottotiedottomuus ja ulosotto olivat pahinta mitä peliriippuvuus oli minulle aiheuttanut. Se tuntuu hölmöltä ajatukselta tänään. Ulosotossa on velkaa omakotitalon verran ja silti elämä on hyvää ja tasapainoista. Ja niistä veloistakin pääsee joskus. Kesti kauan ymmärtää, ettei minusta ole edes selvittelemään velkojani, ennen kuin olen itse kunnossa."

Olellainen osa rahapeli-riippuvuudesta toipumisessa on rahankäytön uudelleenopettelu. Pelaaminen on vääristänyt rahan arvon ja pelaajan suhteen rahaan. Tärkeää on, että kun pelaaminen loppuu, opetellaan samalla uusi suhtautuminen rahaan ja sen arvoon. Moni pelaaja kertoo, että esim. laskujen maksaminen tuntuu pahalta. Aivan kuin raha menisi hukkaan- se kun on pois pelaamisesta. Tähän liittyy pelaajan harhainen käsitys siitä, miten pelaamiseen laitettu raha on aina ns. sijoittamista ja muiden hyödykkeiden ostaminen tuhlaamista. Kokemuksen mukaan rahankäytön opettelussa hyväksi on, että rahan näkee konkreettisesti.

”Kun lopetin pelaamisen ja opettelin uudelleen elämään tätä elämää, käytin keinoa, joka on tuttu monen muunkin vertaistuki-ohjaajan toipumistarina. Tilipäivänä maksoin kaikki kuukauden pakolliset maksut. Nekin, joiden eräpäivä oli myöhemmin. Jäljelle jääneen rahasumman nostin automaatilta ja jaoin päivillä, joiksi sen piti riittää. Minulla oli 7 muovimukia, nimikoituna maanantaista sunnuntaihin. Jokaiseen purkkiin laitoin sen summan, joka minulle oli jäänyt päiväkohtaisesti käytettäväksi. Seuraavalta päivältä ei saanut lainata, mutta jos onnistuin alittamaan päiväbudjettini, sain siirtää säästöön jääneet rahat haluamalleni päivälle. Näin minä, 30-vuotias aikuinen nainen opettelin rahan käyttöä.”

Rahankäytön uudelleenopettelu, tilanteen kartoittaminen ja velkaantumisen pysäyttäminen ovat toimia, jotka takaavat sen, että tulevaisuudessa ylivelkaantuminen ei enää tule tapahtumaan. Mikään järjestelylaina tai velkajärjestely ei muuta tilannetta, mikäli ylivelkaantunut itse ei opi ja ymmärrä toimintatapojaan ja pyri niitä muuttamaan.

”Vaikka luottotietoni ovat menneet ja minulla on ulosotossa velkaa, koen olevani tänään täysin samanarvoinen kuin muutkin. Olen aktiivisesti luonut omaa positiivista luottorekisteriäni, jossa jokaisella teollani tässä ja nyt on merkitystä. Luottotietojani en voi muuttaa, mutta pystyn omilla toimillani vaikuttamaan asioihin. Minulla oli esim. entiseltä vuokranantajaltani suositus siitä, että olen koko vuokrasuhteen ajan maksanut vuokrat ajoissa. Näin ollen uuden asunnon vuokraaminen luottotiedottomana helpottui huomattavasti- minulla oli jotain konkreettista, millä pystyin todistamaan muutoksen raha-asioitteni hoidossa.”

Kirjoittanut Pelirajaton-kokemusasiantuntija Jenna Mäkelä

Tutustu:

[Pelirajaton.fi/tietopankki](https://pelirajaton.fi/tietopankki)

- Velkaneuvonnan 1.1.2019 muuttuneisiin käytäntöihin
- Takuusäätiön aineistot

